

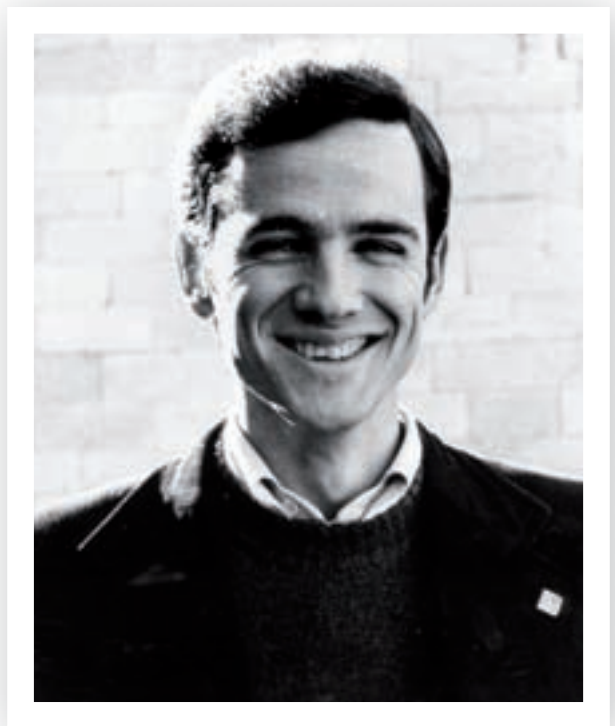
UNA ENTREVISTA I MIL I UN ESMORZARS

JAUME CURBET, UN POLÍTIC PRECOÇ

Jaume Curbet, Miquel Pairolí, Steve Jobs... El càncer de pàncrees és un mal lleig que s'enduu gent maca, persones honorables i útils per a la societat. D'aquests tres personatges, en vaig conèixer dos i, amb un hi vaig esmorzar força sovint. Precisament per això, fa uns mesos, un cop esmorzats i acabada la tertúlia matinal de Jaume Curbet amb un grup d'íclits gironins, sense abandonar la cafeteria de sempre on estàvem entaulats, li vaig fer una entrevista per a *El Punt*. Va sortir publicada el diumenge 23 de gener. Curbet va morir el 16 de maig.

SALVADOR GARCIA-ARBÓS > TEXT

QUIM CURBET > FOTOS

>> *Jaume Curbet. Foto per a la campanya electoral del 1979.*

Jaume Curbet va ser un personatge fascinant, un home de pau, un analista serè i ponderat del moment convuls i violent del món que li va tocar viure. Del món, perquè ell analitzava el planeta Terra en tot el seu conjunt. D'una manera discreta –sense proselitisme personal, vull dir–, va esdevenir un guru de la seguretat. Havia dirigit un programa de polítiques públiques de seguretat a la Universitat Oberta de Catalunya, un postgrau únic a l'Estat espanyol i un dels pocs que es fan arreu del món. Precisament per això, ja enllestia el procés per posar-se a impartir el mateix

programa en anglès, en col·laboració amb ONU Habitat. També va treballar amb el PNUD, Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, que també té una escola virtual. Feia un curs d'especialització de seguretat ciutadana adreçat sobretot a Amèrica Llatina. També va pertànyer a l'Institut

Jaume Curbet va ser un personatge fascinant, un home de pau, un analista serè i ponderat del moment convuls i violent del món que li va tocar viure

d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, de la Universitat Autònoma, entitat autora de l'enquesta de victimització i seguretat. Si Curbet no n'era el pare, n'era el padrí.

Era un humil expert internacional en seguretat, probablement un dels que més en sabia, però ho portava amb la mateixa prudència que si hagués pertangut a uns serveis secrets seriosos. Situar-lo al Mossad, a la CIA o al MI6 era broma recurrent d'alguns

>> *Jaume Curbet amb el seu fill Martí, l'avi Jaume a l'esquerra, i a sobre el pare, també Jaume, el 1980.*

>> *De baix a dalt, en Leo (nét), en Martí (fill), en Jaume Curbet i el seu pare Jaume, el 2010.*

>> *Jaume Curbet amb la seva dona, Victoria Eugenia, el 2010.*

dels amics de la Confraria de Sant'Eustachio, amb els quals havíem viatjat a Roma. I si, a més, bevia un Negroni a la plaça Navona, els comentaris s'aguditaven. I ell deixava dir.

Jaume Curbet i Hereu va néixer el 30 de març del 1952 en una família d'impressors de Girona, un negoci que havia començat el seu pare, Jaume Curbet i Boj, fill d'un altre Jaume Curbet que era peó dels químics. «Sóc el tercer i últim Jaume Curbet», deia. «Vaig estudiar de tot i res. Vaig començar filosofia i criminologia i no vaig acabar-ne cap. Ho he fet tot de gran i el que m'interessava ja ho trobava. Em vaig fer la carrera a mida. En aquell temps no es podia estudiar seguretat enlloc. Vaig anar fent retalls d'aquí i d'allà».

Polític precoç

Va ser un jove polític precoç: «He fet política des que tinc ús de raó: a l'oposició en la dictadura, en la creació de partits democràtics i en tot allò típic». De la política va passar a la seguretat, perquè a les beceroles de la democràcia ningú no volia ocupar el càrrec de regidor de

Governació; ni tan sols, segons em va explicar, no se'n parlava en els programes electorals de les primeres eleccions municipals. M'havia recordat sempre que abans d'arribar a l'Ajuntament «l'única relació amb la policia era córrer davant dels "grisos" uns mesos abans». Reprodueixo el que em va dir en l'entrevista:

«Tot va començar exactament el dia de la presa de possessió dels primers ajuntaments democràtics. Els socialistes havíem sigut el partit més votat. En la negociació del pacte de govern, en què garantíem la investidura de Joaquim Nadal i el repartiment de les àrees, em va tocar règim interior i seguretat. [...] Era el més jove, era el negociador del PSC i em vaig quedar allò que ningú no volia. L'àrea era el calaix de sastre del que els altres no volien: bombers, policia... Pensa que el PSC era el que tenia el programa elec-

toral més gruixut de tots els que ens vam presentar en les primeres eleccions, i no hi havia ni una sola línia dedicada a seguretat, ni un epígraf. En canvi, parlàvem d'informatització».

Sobre el moment en què van prendre consciència que els tocava gestionar la seguretat i la policia, transcriu la versió de Curbet, sabedor dels matisos d'escenari i de dia que ens va fer saber –per separat i per telèfon– Joaquim Nadal el diumenge mateix de publicar l'entrevista. «També t'ha trucat? No canvien ni la frase, ni l'essència... Però ja el coneixes: és molt torracollons...».

Curbet em va explicar el següent: «Mentre entràvem en Quim Nadal i jo a la sala de plens, al bell mig de la porta trobem un senyor uniformat, gras i ple de medalles, que se'ns quadra militarment i ens diu: "A sus órdenes". Era en Collantes, cap de la Policia. El trajecte el vam fer en silenci, perquè vam entendre que aquesta responsabilitat era nostra. Al cap d'un dia o dos, el cap de la policia local em diu que hi havia temes urgents per signar: el nomenament de nous policies».

«Amb tota la ingenuïtat vaig preguntar: "On s'han format, aquests policies?". I el cap de la Policia em respon: "Ya se formarán en la calle"»

>> *Jaume Curbet, escrivint a l'Hospital Trueta*

>> *Modest Prats i Jaume Curbet, el 15 de març de 2004.*

Segons Nadal, l'episodi va tenir lloc el mateix dia de les primeres eleccions municipals de la represa democràtica, i al Saló de Descans.

Jaume Curbet em va explicar que no només no va signar, sinó que aquella actitud agosarada li va canviar la vida per sempre, perquè es va sentir en la necessitat d'omplir un buit per a aquella incipient societat democràtica.

Un moment de lucidesa

«Amb tota la ingenuïtat vaig preguntar: "On s'han format, aquests policies?" I em respon: "Ya se formarán en la calle". Vaig tenir un moment de lucidesa i vaig dir que m'ho volia pensar. Vaig meditar-ho el cap de setmana: els hem de donar pistola, porra i autoritat? I el dilluns vaig dir que no entraria cap agent nou sense haver fet un curs de formació. Només hi havia una escola, molt antiga: la de la Guàrdia Urbana de Barcelona. Vaig buscar informació. I pensa en les dificultats de buscar informació, sense el Google, sense Internet. Me les vaig empecar sol. Vaig buscar llibres estrangers; vaig trobar el fil del Canadà, on

hi ha una tradició important. Hi havia pressa i pressió. En un estiu vam haver d'inventar una escola de policia. Parlant-ne vaig veure que el problema de Girona passava a tots els ajuntaments. I el primer curs de la que va ser la primera escola de policia de Girona va començar amb gent de tots els municipis de les comarques gironines».

Entre els professors hi va implicar pedagogs, juristes, militars democràtics, historiadors... L'escola va anar creixent fins que es va crear l'Escola de Policia de Catalunya: «Aleshores vam fer un conveni i va passar a ser un centre territorial. És el mateix que vam fer amb els Bombers: amb el conseller de Governació, aleshores Joan Vidal i Gaiolà, vam fer el conveni embrió dels Bombers de la Generalitat de Catalunya».

De la política va passar a la seguretat, perquè a les beceroles de la democràcia ningú no volia ocupar el càrrec de regidor de Governació

En plena formació, quan tenia previst anar al Canadà a un congrés sobre policia i justícia, el 1980, el càncer li va provocar el primer ensurt. Era de tiroides i li van extirpar el mateix any. Després va tenir el de pàncrees, amb el qual va conviure un temps com si fos una malaltia crònica. Aquest any 2011 hem sabut que també pot ser un càncer virulent, ràpid i mortal. Jaume Curbet parlava del càncer amb una enteresa extraordinària, i en aquella conversa em va donar una altra frase de pensador estoic, per emmarcar: «Hi ha gent que no em parla del càncer perquè pensa que ho amago. En parlo si m'ho pregunten. Tinc el convenciment que la vida no són els bons moments, sinó també els dolents. La vida s'ha de viure plenament, tant amb càncer de viure plenament com quan he tingut salut. No ho he viscut com cap lluita en cap moment. No he lluitat contra el càncer, l'he assumit, hi convisc».

Li van diagnosticar un tumor al tiroides; la seva voluntat va vèncer i se'n va anar al Canadà: «La coneixença, tot i estar convallescent, va ser enorme: idees, contactes, literatura... Després del càn-

>> Acte de presentació
d'«Un món insegur a Barcelona».

cer vaig escriure el meu primer llibre, *Democràcia i policia*. El 1983 vaig tornar al Canadà a fer un estudi sobre models policials i vaig escriure el llibre *Policia del Quebec, model per a Catalunya*».

Ell volia bastir un sistema democràtic i professional de seguretat. Va entendre que la seguretat també és una manera de dedicar-se a la política i una opció professional. Sempre l'he vist com un dels pares dels Mossos d'Esquadra. I hi va arribar de casualitat: «El 1983, quan plego de l'Ajuntament de Girona, es produeix el primer govern de Felipe González. Em trobo acabant el mandat i amb una doble tessitura: em truquen de Madrid i em proposen ser governador civil de Toledo, i d'altra banda, la Generalitat crea la Policia de Catalunya i té el mateix problema que Girona al començament: no hi ha escoles, ni experts, ni res. També s'havia de fer tot. El dilema es va resoldre clarament: vaig optar per una funció més tècnica que política». I va acceptar ser assessor del Departament de Governació per posar en marxa tot l'àmbit de seguretat. Hi havia les competències i s'havia de desplegar tot. Allà va coincidir amb Miquel Sellarés, director general de Seguretat, i Jaume Bosch, subdirector.

Política i socialdemocràcia

Crec que el vaig conèixer com un polític que no feia política però en parlava de manera incessant i blasmava sovint els polítics professionals. I com un socialdemòcrata *avant la lettre*, com Josep Pallach, del qual va ser amic i seguidor. Curbet va participar en la creació de Socialistes Democràtics Ca-

talans, on hi havia Josep Verde i Aldea, Fèlix Martí i Jordi Porta, i que va ser un dels tres grups que van constituir Reagrupament Socialista i Democràtic de Catalunya a Montserrat; el jove Curbet va ser present a l'acte fundacional.

Curbet va estar sempre a prop del mitificat Josep Pallach: «El recollia quan sortia de l'Institut Sobrequés, on feia de professor, i anàvem a fer proselitisme i en acabat l'acompanyava a Esclanyà. Jo l'havia deixat a Esclanyà poques hores abans que morís». Em va recordar amb molt d'èmfasi una frase de Pallach: «Jaume, passi el que passi, mai no seré del PSOE». Ho tenia claríssim: «Sense fer política ficció, ja sabem una cosa: estic segur que l'escenari polític hauria estat un altre. Pallach era l'única alternativa clara a Jordi Pujol, com a polític carismàtic i amb capacitat de lideratge». Pallach li va fer aquella asseveració quan es va plantejar la fusió del PSC-R, del PSC-C i de la Federació Catalana del PSOE. Malgrat tots els gestos de discrepància que pogués fer arran d'aquesta fusió, Jaume Curbet va militar al PSC a partir de les eleccions del 1979 i va dirigir les campanyes de les dues primeres municipals. Finalment, arran del referèndum per l'ingrés a l'OTAN, el 1986, va trobar un pretext per abandonar la militància al Partit dels Socia-

Ell volia bastir un sistema democràtic i professional de seguretat. Va entendre que la seguretat també és una manera de dedicar-se a la política

listes de Catalunya, i se'n va acomiadar amb una sèrie d'articles al *Punt Diari*.

Recordava (o retreia) sempre que ser socialdemòcrata era «terrorífic»: els *sociates*, sovint sectaris, els tractaven com si fossin leprosos infecciosos. Va morir socialdemòcrata, reivindicant una economia subordinada a la política democràtica i no a l'inrevés, amb serveis bàsics per a tothom i amb oportunitats reals, no sobre el paper, per reduir la fractura social.

I ara, una de les seves anàlisis d'expert en seguretat, de savi: «Està demostrada la correlació entre la desigualtat social i els homicidis. Per exemple, els Estats Units tenen el PIB més elevat, però més desigualtat en el repartiment de la riquesa. Una societat més cohesionada és més segura per a tothom, fins i tot per als rics. És una opció socialdemòcrata; i què?».

Curbet va esdevenir un pensador de la seguretat mundial. La seva obra, bàsicament petits manuals, és plena d'ideologia, no es queda ni en l'anècdota ni en la qüestió tècnica. La seguretat va determinar el seu camí. Va renunciar a ser un polític professional perquè temia convertir-se en allò que criticava dels polítics. A banda, se sentia massa responsable per dedicar-s'hi: «La política em va fondre: m'hi vaig dedicar en cos i ànima 24 hores al dia. I aquella dedicació per compromís polític es convertia també en professionalització, i jo no ho volia. No era la meva opció».

Salvador Garcia-Arbós
és periodista.